

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

**Київський національний університет театру, кіно і телебачення
ім. І.К. Карпенка-Карого**

Інститут екранних мистецтв / Факультет театрального мистецтва

Кафедра гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор
з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інга Чхатарашвілі-Петраш
«___» _____ 2026

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Спеціальності 021 – аудіовізуальне мистецтво та виробництво
026 – сценічне мистецтво

Освітня програма ____ АМТІК, АМТЛ, РТЛ, СТЛ _____

Київ – 2026

Розробник: **Голуб Андрій Павлович**, доцент кандидат філософських наук,

Викладачі: Голуб Андрій Павлович, доцент кандидат філософських наук,

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри гуманітарних
дисциплін _____

Протокол від «_27_» серпня 2026 р., № _1_

Завідувач кафедри

_____ Оніщенко О. І. _____
(підпис) (ініціали, прізвище)

«__» _____ 2026__

Пролонговано:

На 2026_/2027__ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І.,

Протокол від __27.08.26__, № _1_

На 20__ /20__ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І.,

Протокол від _____ 20__, № __

На 20__ /20__ н.р.

Завідувач кафедри _____ Оніщенко О. І.,

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма навчання			
	денна		заочна	
Характеристика навчальної дисципліни	Вибіркова			
Курс	II		II	
Семестр	III		III	
Кількість кредитів -	3			
Загальний обсяг годин -				
Розподіл годин за видами аудиторних занять та самостійної роботи	Лекційні			
	20		4	
	Семінарські			
	10		2	
	Практичні			
	Індивідуальні			
	Лабораторні			
	Самостійна робота			
Вид підсумкового контролю	залік		залік	

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Метою курсу є ознайомлення студентів із сучасним станом релігійності на теренах як світової, так і української культури; вивчення історії найбільш відомих і поширених у світі релігій (такими вважаються світові релігії – християнство, іслам, буддизм та національні релігії – іудаїзм, індуїзм, конфуціанство, даосизм, синтоїзм, сикхізм); освоєння методологічної основи дисципліни; знання найбільш відомих релігієзнавчих концепцій релігійних вчень і їх першоджерел.

Основні завдання навчальної дисципліни:

Дати характеристику предмету, структури, методології та методики, викладу релігієзнавства, його тематичних розділів у змісті даної навчальної дисципліни, розкрити її міждисциплінарні зв'язки з іншими галузями гуманітарного знання, дисциплінами культурологічно-релігієзнавчого спрямування.

- З'ясувати причини походження та історичні обставини виникнення релігії, сутність релігії.
- Розкрити соціальні функції та указати на місце релігії в сучасному світі.
- Висвітлити історію релігії та сучасний стан релігійного життя в Україні.
- Розкрити зміст понять «віротерпимість, свобода віросповідання» та принципи свободи совісті й вказати на значення їх законодавчої реалізації як необхідної вимоги духовного життя у демократичному суспільстві.

Очікувані результати навчання (РН) за дисципліною:

Згідно з вимогами ОПП (ОНП) студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

РН 17 збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення

2. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Розподіл годин між видами робіт													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі						усього	у тому числі					
		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота		лекції	семінари	практичні	лабораторні	індивідуальні	сам. робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
II курс / III семестр:														
Тема 1. РЕЛІГІЄЗНАВСТВО ЯК ГАЛУЗЬ ЗНАННЯ, НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА		2	1											
Тема 2. РЕЛІГІЯ ЯК ДУХОВНЕ ТА СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ ЯВИЩЕ. КЛАСИФІКАЦІЯ РЕЛІГІЙ		2	1											
Тема 3. ПОХОДЖЕННЯ, ПЕРВІСНІ ТА РАННІ ФОРМИ РЕЛІГІЙ		2	1											
Тема 4. ЕТНОНАЦІОНАЛЬНІ РЕЛІГІЙ		2	2											
Тема 5. СВІТОВІ РЕЛІГІЙ. БУДДИЗМ		2	1											
Тема 6. ІСЛАМ ЯК СВІТОВА РЕЛІГІЯ		2	1											
Тема 7. ХРИСТИАНСТВО ЯК СВІТОВА РЕЛІГІЯ: ВИНИКНЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ		2	1											
Тема 8. ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ХРИСТИАНСТВА		3	1											
Тема 9. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РЕЛІГІЙ В УКРАЇНІ		3	1											
УСЬОГО	90	20	10				60							

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. РЕЛІГІЄЗНАВСТВО ЯК ГАЛУЗЬ ЗНАННЯ, НАУКА І НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА.

Місце релігієзнавства у системі суспільних і гуманітарних наук та богословсько-теологічному комплексі. Релігія як об'єкт та предмет релігієпізнання та релігієзнавства.

Релігієзнавство і духовна культура. Релігієзнавство і теологія.

Визначення предмету та об'єкту академічного, неконфесійного філософського та конкретно наукового релігієзнавства. Релігієзнавство як відносно самостійна галузь гуманітарного знання на межі філософії, історії, психології, соціології, антропології та інших наук.

Релігієзнавство як навчальна дисципліна. Предмет та структура навчального курсу релігієзнавства.

Основні поняття/ключові слова: релігієзнавство, теологія, богослів'я.

Рекомендована література

- Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.
- Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.
- Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.
- Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
- Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.
- Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.
- Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.
- Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.
- Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.
- Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.
- Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.
- Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.
- Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.
- Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.
- Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.
- Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.
- Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.
- Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.
- Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.
- Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
- Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
- Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
- Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
- Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.
- Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.
- Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.

Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.

Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.

Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.

Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 2. РЕЛІГІЯ ЯК ДУХОВНЕ ТА СОЦІАЛЬНО-ІСТОРИЧНЕ ЯВИЩЕ. КЛАСИФІКАЦІЯ РЕЛІГІЙ.

Релігія як особливий духовний та суспільний феномен, форма індивідуальної та суспільної свідомості, галузь духовної культури людства, складне соціально-історичне явище. Релігія як форма індивідуальної та суспільної свідомості, її особливості та характерні риси. Релігія як суспільний феномен. Історична еволюція релігії: головні типи та історичні форми релігії.

Багатоманітність релігій світу, релігійні конфесії, різноманітність їх віровчення та культу. Обумовленість цим необхідності систематизації та класифікації релігій світу. Типи та історичні форми релігій.

Структура релігії та її головні складові елементи.

Соціальні та інші функції релігії. Місце релігії у національно-культурному та духовному відродженні українського народу на сучасному етапі державотворення в Україні.

Основні поняття/ключові слова: релігія, конфесії, віровчення, культ.

Рекомендована література

- Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.
- Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.
- Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.
- Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
- Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.
- Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.
- Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.
- Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.
- Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.
- Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.
- Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.
- Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.
- Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.
- Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.
- Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.
- Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.
- Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.
- Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.
- Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.
- Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
- Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
- Черній Д., Ляхно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
- Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
- Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.

Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.

Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.

Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.

Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.

Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.

Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 3. ПОХОДЖЕННЯ, ПЕРВІСНІ ТА РАННІ ФОРМИ РЕЛІГІЇ.

Проблема походження релігії. Богословське та наукове тлумачення. Різні погляди на час виникнення релігії.

Первісні (ранні) форми релігійних вірувань:

Магія – віра в існування надприродних засобів впливу на природу і людину. Первісне чаклунство та його соціальна природа.

Фетишизм – віра в існування в матеріальних предметів надприродних властивостей.

Тотемізм – віра у надприродну кровну спорідненість людських колективів з певними видами тварин або рослин.

Анімізм – віра в душу і духів, в існування у матеріальних об'єктів і процесів надприродних духовних двійників.

Землеробські культу – поклоніння надприродним двійникам тих явищ природи, які впливають на врожай.

Шаманізм – віра в могутні надприродні можливості професійних служителів культу – шаманів.

Племенні релігії як перехідна форма до етнічних релігій.

Основні поняття/ключові слова: магія, фетишизм, тотемізм, анімізм, шаманізм.

Рекомендована література

Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.

Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.

Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.

Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.

Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.

Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.

Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.

Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.

Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.

Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.

Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.

Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.

Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.

Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.

Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.

Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.

- Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К., 2000.
- Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К., 1999.
- Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К., 1996.
- Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
- Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
- Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
- Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
- Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.
- Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.
- Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.
- Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.
- Любашенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.
- Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні. Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 4. ЕТНОНАЦІОНАЛЬНІ РЕЛІГІЇ.

Ранні етнонаціональні релігії.

Пізні етнонаціональні релігії. Класифікація сучасних національних релігій, їх особливості та характерні риси.

Іудаїзм – перша монотеїстична релігія. Умови виникнення та розвитку іудаїзму. Сучасний іудаїзм. Особливості віровчення та культу іудаїзму, засади іудаїзму. Іудаїзм в Україні.

Зороастризм – давньоіранська релігія. Дуалістичні основи його віровчення та культу. Етична система зороастризму. Священна книга зороастризму – Авеста. Сучасний зороастризм.

Індуїзм, особливості його віровчення та культу. Основні напрями індуїзму, територія його поширення.

Джайнізм та його місце в релігійній історії Індії. Сучасний джайнізм.

Сикхізм, причини його виникнення, монотеїстичні основи віровчення та культу. Релігійно-політична та філософія сикхізму.

Конфуціанство як соціально-етичне вчення і релігія. Конфуціанство в історії Китаю. Сучасне конфуціанство.

Даосизм. Філософія даосизму. Релігійний даосизм в середньовічному Китаї. Пантеон даосизму. Сучасний даосизм.

Синтоїзм – японська національна релігія. Особливості віровчення та культу. Догматика та обряди державного синту. Сучасний синтоїзм.

Основні поняття/ключові слова: іудаїзм, індуїзм, конфуціанство, даосизм, синтоїзм, сикхізм, джайнізм, зороастризм.

Рекомендована література

- Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.
- Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.
- Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.
- Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
- Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.

- Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.
- Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.
- Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.
- Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.
- Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.
- Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.
- Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.
- Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.
- Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.
- Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.
- Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.
- Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.
- Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.
- Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.
- Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
- Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
- Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
- Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
- Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.
- Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.
- Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.
- Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.
- Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.
- Нічик В.М.,Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні. Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 5. СВІТОВІ РЕЛІГІЇ. БУДДИЗМ.

Обумовленість, обставини та історія виникнення світових релігій, їх особливості та характерні ознаки, регіони поширення.

Буддизм як світова релігія, умови його виникнення та розвитку. Формування вчення про Будду, ранньобуддистські громади. Священна книга буддизму Трипітака та її зміст. Світоглядні основи буддизму. Буддійська філософія – теоретична основа буддизму як релігійної системи. Основи віровчення та культу буддизму. Чотири шляхетні істини, серединний восьмиричний шляхетний шлях нірвани, поняття нірвани. Буддійський пантеон. Обряди, звичаї та свята буддизму.

Основні напрями буддизму: хінайана, махайана. Ламаїзм, виникнення та поширення. Основні положення ламаїзму. Дзен-буддизм: виникнення та поширення. Особливості дзен-буддизму.

Регіони поширення буддизму. Міжнародні буддистські організації.

Основні поняття/ключові слова: буддизм, карма, нірвана, дхарма, ламаїзм.

Рекомендована література

- Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.
- Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.
- Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.
- Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
- Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.
- Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.
- Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.
- Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.
- Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.
- Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.
- Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.
- Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.
- Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.
- Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.
- Матвєєв В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.
- Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.
- Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.
- Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.
- Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.
- Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
- Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
- Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
- Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
- Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.
- Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.
- Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.
- Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.
- Любашенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.
- Нічик В.М.,Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.
- Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 6. ІСЛАМ ЯК СВІТОВА РЕЛІГІЯ.

Іслам як світова релігія завершеного монотеїзму. Суспільно-історичні причини виникнення та ідейні джерела формування ісламу. Мусульманська філософія та теологія. Вплив мусульманської ідеології на арабський світ.

Основи віровчення, культу та церковної організації ісламу. П'ять стовпів ісламу. Коран як Святе Письмо, культурна пам'ятка мусульман. Суна – Святий Переказ мусульман. Шаріат.

Основні напрями в ісламі: сунізм, шиїзм. Мусульманське сектантство. Іслам в Україні.

Географія поширення ісламу. Зростання впливу ісламу у світі. Наслідки сучасної політизації ісламу та ісламізації політики.

Основні поняття/ключові слова: іслам, коран, суна, шаріат, сунізм, шиїзм.

Рекомендована література

- Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.
- Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.
- Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.
- Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
- Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.
- Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.
- Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.
- Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.
- Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.
- Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.
- Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.
- Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.
- Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.
- Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.
- Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.
- Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.
- Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.
- Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.
- Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.
- Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
- Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
- Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
- Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
- Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.
- Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.
- Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.
- Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.
- Любашенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.
- Нічик В.М.,Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні. Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 7. ХРИСТІЯНСТВО ЯК СВІТОВА РЕЛІГІЯ: ВИНИКНЕННЯ ТА ЕВОЛЮЦІЯ.

Соціально-історичні передумови та ідейні джерела виникнення християнства. Біблія і апокрифи. Походження, структура та зміст Біблії. Основний зміст Старого Заповіту. Новий Заповіт у структурі Біблії, його основний зміст.

Еволюція християнства. Вчення ранніх християн, формування їх церковної організації. Християнський Символ віри. Вселенські собори.

Історія церковних розколів у світовому християнстві та формування його основних напрямів. Поділ християнства на східну та західну гілки.

Основні поняття/ключові слова: християнство, Біблія, православ'я, католицизм, протестантизм.

Рекомендована література

Абрамович С., Тілло М., Чикарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.

Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.

Аляев Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.

Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.

Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.

Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.

Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.

Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.

Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.

Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.

Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.

Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.

Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.

Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.

Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.

Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.

Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.

Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.

Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.

Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.

Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.

Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.

Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.

Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.

Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.

Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.

Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.

Любашенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.

Нічик В.М.,Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.

Тема 8. ГОЛОВНІ НАПРЯМИ ХРИСТІЯНСТВА.

Православ'я як напрям християнства. Основи віровчення, культу та церковної організації православ'я. Автокефальні та автономні церкви Вселенського православ'я. Конфесії українського православ'я. Православна церква України.

Католицизм як напрям християнства, особливості його віровчення, культу та організаційної структури. Ватикан і папство.

Церковні унії та уніатство як вияв східної політики Ватикану. Українська греко-католицька церква.

Протестантизм як напрям християнства, особливості віровчення, культу та церковної організації. Реформація і утворення протестантських церков (конфесій).

Ранній протестантизм. Лютеранство, кальвінізм, англіканство, анабаптизм.

Пізній протестантизм. Баптизм, адвентизм, п'ятидесятництво, свідки Ієгови. Протестантизм в Україні.

Основні поняття/ключові слова: православ'я, автокефалія, католицизм, протестантизм.

Рекомендована література

Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.

Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.

Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.

Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.

Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.

Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.

Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.

Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.

Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.

Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.

Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.

Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.

Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.

Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.

Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.

Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.

Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К.,2000.

Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К.,1999.

Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К.,1996.

Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.

Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.

Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.

Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.

Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.

Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.

Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.

Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.

Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.

Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.

Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

Тема 9. ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН РЕЛІГІЇ В УКРАЇНІ.

Релігійні вірування Київської Русі у дохристиянську епоху.

Початки поширення християнства на українських землях. Запровадження і утвердження християнства в Київській Русі. Значення хрещення Київської Русі. Феномен двовір'я.

Еволюція християнства в Україні у XIII-XVII століттях. Православна церква під владою Литви і Польщі.

Міжконфесійна боротьба в Україні у XVI-XVII ст. Берестейська церковна унія (1596), створення уніатської (греко-католицької) церкви в Україні).

Історія православної церкви в Україні у XVI-XVIII століттях. Петро Могила і Києво-Могилянська академія. Українська церква за часів козаччини. Втрата незалежності українською православною церквою, українська церква під владою москви.

Православ'я в Україні та українській діаспорі у XIX-XX століттях. Початок національно-церковного відродження, спроба відновлення незалежної Української Автокефальної Православної Церкви на території України (1919-1930 рр.).

Католицизм та греко-католицизм в історії Українського християнства у XIX-XX століттях.

Історія протестантизму в Україні. Сучасний протестантизм в Україні.

Становище та міжконфесійні проблеми українського християнства в сучасних умовах. Докорінні зміни в становищі всіх напрямів християнства в Україні в сучасних умовах. Місце різних християнських конфесій в процесі національного відродження українського народу, в удосконаленні духовного та суспільно-політичного життя України на сучасному етапі.

Конституційно-правове забезпечення свободи совісті в Україні.

Основні поняття/ключові слова: язичництво, конфесія, православ'я, греко-католицизм.

Рекомендована література

Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.

Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.

Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.

Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.

Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.

Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.

Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.

Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.

Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.

Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.

Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.

Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.

Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.

Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.

Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.

Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.

Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К., 2000.

Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К., 1999.

Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К., 1996.

Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.

Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.

Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.

Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.

Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.

Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.

Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.

Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.

Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.

Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.

Огієнко І. Українська церква. К., 1993.

5.Методи навчання

- Лекційні заняття. Семінарські заняття. Дискусії. Індивідуальне і групове консультування.

Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Тема	Завдання	Форма подання	Максимальна кількість балів
1-2	Релігієзнавство як галузь знань, наука і навчальна дисципліна		10
3-4	Релігія як духовне і соціально-історичне явище		10
5-6	Релігія і духовна культура		10
7-8	Новітні релігії та рухи		10
9-10	Конституційно-правове забезпечення свободи совісті в Україні		10
	Разом		50

Критерії оцінювання самостійної роботи:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Глибоке розкриття проблеми з відображенням авторської позиції	9-10
Обґрунтоване розкриття проблеми	7-8
Тема розкрита неповно	5-6
Тема розкрита неповно з наявністю помилок	3-4
Розкритий лише окремий аспект	1-2
Робота не зараховано	

4. Форми проведення контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль Результати навчальної діяльності студентів здійснюються методами індивідуального усного опитування.

Поточний контроль за кожною темою передбачає оцінювання: активність на семінарських заняттях; виконання самостійної роботи. Максимальна кількість балів за видами робіт встановлюється залежно від визначеної максимальної кількості балів за відповідну тему.

Критерії оцінювання окремих видів роботи студентів

Семінарські заняття – ефективна форма закріплення та поглиблення знань студентів з теоретичного матеріалу, набутого під час лекційних занять та в результаті самостійної роботи з першоджерелами, науковою літературою, матеріалами преси тощо. Найвищий бал ставиться на семінарському занятті, якщо студент в повному обсязі опанував програмовий матеріал, має глибокі і міцні знання. Вільно висловлює власні судження і переконливо їх аргументує, може аналізувати політичну інформацію та робити висновки. Використовує різні джерела інформації. Вміє сприймати новий навчальний матеріал, проблему в комплексі. Рецензує та доповнює відповіді своїх товаришів. Здатний відповідно презентувати власну інтерпретацію (версію, розуміння, оцінку) політичних явищ.

Доповідь – складова частина самостійної роботи студента. Мета підготовки доповіді – набуття навичок самостійної роботи з політичною літературою, науковими статтями, пресою.

Тему доповіді для студента визначає викладач в індивідуальному порядку. Орієнтовний обсяг доповіді – 5-7 сторінок друкованого тексту формату А-4.

Критерії оцінювання при поточному контролі:

Критерії оцінювання	Кількість балів
Студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання, практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення, вільне володіння науковими термінами, аналізує причинно-наслідкові зв'язки	9-10

Шкала відповідності оцінок

Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	Рівень компетентності
90 – 100	A	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	Високий (творчий)
82 – 89	B	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок	Достатній (конструктивно-варіативний)
74 – 81	C	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок	
64 – 73	D	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	Середній (репродуктивний)
60 – 63	E	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)	
35 – 59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	Низький (рецептивно-продуктивний)
0 – 34	F	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни	

Рекомендована література

1. Абрамович С., Тілло М., Чікарькова М. Релігієзнавство. К., 2006.
2. Академічне релігієзнавство (за ред. А.Колодного). К., 2000.
3. Аляєв Г. та ін. Лекції з релігієзнавства. К., 1996.
4. Брайчевський М.Ю. Утвердження християнства на Русі. К., 1988.
5. Гудима А. Релігієзнавство.-Тернопіль, 2002.
6. Докаш В, Лешан В. Історичне релігієзнавство.-Чернівці, 2000.
7. Дудар Н., Пилипович Л. Нові релігійні течії в Україні. К., 2001.
8. Історія релігії в Україні (за ред. А.Колодного і П.Яроцького). К., 1999.
9. Історія світової релігійної думки. Хрестоматія (упорядник В. Лубський). К., 1999.
10. Історія християнської церкви на Україні (Релігієзнавчий довідковий нарис). К., 1992.
11. Калінін Ю.А., Харьковщенко Є.А. Релігієзнавство. К., 1998.
12. Лубський В.І. Релігієзнавство. К., 1997.
13. Лубський В.І. та ін. Історія релігії.-К.,2004.

14. Лубський В.І., Теремко В.І., Лубська М.В. Релігієзнавство. К., 2003.
15. Матвеев В. Курс лекцій з релігієзнавства. Ніжин, 2002.
16. Релігієзнавство (за ред. М.Заковича). К., 2000.
17. Релігієзнавство (за ред. Лубського В. і Теремка В). К., 2000.
18. Релігієзнавство (за ред. С.Бублика). К., 1999.
19. Релігієзнавчий словник (за ред. А.Колодного і Б.Лобовика). К., 1996.
20. Релігієзнавство. Курс лекцій. Кер. Авт. кол. Баканурський А.Г.-К., 2004.
21. Степовик Д. Релігії світу. – К., 1993.
22. Черній Д., Лахно А. Релігієзнавство. – К., 2002.
23. Черній Д. Релігієзнавство.-К., 2003.
24. Яроцький П.Л. Релігієзнавство.-К., 2002.
25. Петрик В.М., Ліхтенштейн Є.В. Сьмін С.В. та ін. Новітні та нетрадиційні релігії, містичні рухи у суспільно-політичній сфері України.-К., 2002.
26. Хрестоматія з дисципліни “ Релігієзнавство” для студентів всіх спеціальностей. - К., 2006.
27. Канигін Ю., Кушерець В. Біблія та сучасна наука. К., 2005.
28. Любащенко В.І. Історія протестантизму в Україні. К., 1996.
29. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Л.Н. Гуманістичні і реформаторські ідеї на Україні.
30. Огієнко І. Українська церква. К., 1993.